34. Medzinárodný festival horských filmov

SPRAVODAJ

Nedeľa 18. 10. 2026 číslo 5

Hory nás naučia veľa o živote

Žiadna stena nie je pre ňu vysoká. Od umelých stien vo Svetovom pohári po tie na osemtisícovkách. V štrnástich vyliezla na Mount Blanc a vtedy si uvedomila, čo chce v živote robiť. Francúzska profesionálna horolezkyňa, lyžiarka, paraglajderka, pilotka, horská vodkyňa. Liv Sansoz.

• Liv Sansoz (v strede) v Poprade

Táto usmiata Francúzka sa predstavila popradskému publiku v sobotu večer. Už vlani sme mali možnosť vidieť na festivale film, ktorý zachytával jej výstup spolu s manželom na vrchol K2 bez kyslíka. Dvojica bola prvá v histórii, ktorá z vrcholu zletela na tandemovom padáku.

Liv začal svet hôr a lezenia zaujímať, keď mala asi desať a začala čítať Rébuffata či Messnera. Ako dievča z Álp už v útlom veku lyžovala a začala liezť. Je trojnásobnou víťazkou Svetového pohára a dvojnásobnou majsterkou sveta v lezení na obtiažnosť. Pred viac ako dvadsiatimi rokmi nesprávne istenie lezeckého partnera jej spôsobilo vážne zranenie, z ktorého sa psychicky dostávala veľmi dlho, kým bola schopná začať pri lezení opäť niekomu dôverovať. Popradskému publiku vyrozprávala aj, po ľudskej stránke, svoj najsilnejší životný zážitok. Jej kamarátka top lezkyňa Vanessa zostala po páde masy ľadu počas jedného výstupu v Alpách ochrnutá. Spolu s ďalšou kamarátkou lezkyňou Vanesse umožnili splniť si jej sen o vrchole El Capitan v Yosemitoch. „Dva roky sme pripravovali rôzne techniky, ako s ňou liezť a vybavenie. Celá cesta mala 600 metrov, 4 noci sme spali v portaledži (závesný stan, ktorý sa používa na spanie vo veľkých stenách – pozn. red.) a na 5. deň ráno sme vyliezli na vrchol. Bolo to trochu odvážne a bláznivé," zaspomínala si Liv.

Po dlhom období, keď ju prenasledovalo veľa úrazov a zlomenín, si povedala, že túto negatívnu špirálu potrebuje prekonať nejakou veľkou výzvou. Tou sa stalo vyliezanie na všetkých 82 alpských vrcholov nad 4 000 metrov. „Uvedomila som si, že som precestovala veľa miest na svete, ale nepoznám mnohé veci doma v Alpách. Bol to pre mňa veľmi transformatívny projekt, veľa ma naučil o sebe, o tom, ako vychádzať zo svojej komfortnej zóny," povedala divákom.

Liv je jedna zo 45 žien vo Francúzsku, ktoré pôsobia ako horské vodkyne. „Pre mňa je to práca snov. Veľa sa učím každý deň. Je to zároveň práca, ktorá vyžaduje veľa ľudskosti," dodala. Posledné roky vplyvom otepľovania sa menia podmienky v horách aj pre prácu vodcov: „Sú miesta v Alpách, kde sa dalo vyjsť v júli, v auguste, ale teraz sa to nedá už v polovici júna, lebo je to príliš nebezpečné. Musíme sa tomu prispôsobiť."

Podľa Liv nás hory naučia veľa o živote – ako sa prispôsobiť situáciám, naučia pokore, trpezlivosti, naučia brať na zreteľ veci, ktoré sú naozaj dôležité. „Dnešný svet je príliš rýchly a v horách je dôležité sústrediť sa na to, čo sa práve deje. To sa vytráca z našich životov a hora nás to učí späť," dodala Liv Sansoz na záver. *(mna)*

• Liv Sansoz pri meraní sily prstov

Weather Man spolupracoval aj s naším Petrom Hámorom

Weather Man, Anjel strážny je prezývaný portugalský meteorológ Vítor Baia. Už cez dvadsať rokov pripravuje špecializované predpovede počasia pre horolezcov po celom svete. Z dielne portugalského režiséra Eduarda Piresa je dokument o tomto známom meteorológovi, ktorý v sobotu večer mohli na festivale vidieť aj popradskí diváci. A nielen to. Vítor a Eduardo prišli do Popradu aj osobne.

• Vítor Baia, Peter Hámor a Eduardo Pires v Poprade

• Vítor, z horolezca a paraglajdistu ste sa stali meteorológom. Na začiatku to bol zrejme Váš koníček. Ako ste prešli od koníčka k práci?

Narodil som sa v meste Guarda pod najvyšším pohorím Portugalska Serra da Estrela (mesto Guarda sa nachádza v nadmorskej výške 1 056 m – pozn. red.). Bol som členom portugalského horského klubu. Počas jednej horolezeckej výpravy na Mont Blanc som uvidel paraglajdistov a lietanie ma natoľko zaujalo, že som od lezenia prešiel k paraglajdingu. Hneď na začiatku som ale narazil na problém s počasím. Prišli sme na miesto, ale nefúkal vietor a nedalo sa lietať. A to sa zopakovalo aj cez ďalší víkend. Priviedlo ma to k tomu, že som sa sám začal učiť meteorológiu a robiť predpovede.
K horolezcom sa informácia, že robím predpovede, dostala vďaka spolupráci s Joãom Garciom, prvým Portugalcom, ktorý zdolal všetkých štrnásť osemtisícoviek. Moja predpoveď mu vyhovovala, začal sa o nej rozprávať s inými horolezcami a postupne ma začali oslovovať ďalší. Nikdy som si nerobil reklamu, správa sa šírila z úst do úst. Dnes už predpovede robím menej, lebo som na dôchodku, ale stále sa tomu venujem. Pre svoj región som vytvoril webovú stránku s predpoveďami (www.vitorbaiameteo.pt – pozn. red.), ktorá je asi jednou z najlepších v Portugalsku pre počasie v horách. Slúži aj miestnym ľuďom. V mestečku sa ma pri každej návšteve kaviarne či hotela pýtajú najmä ženy, či môžu vyvesiť bielizeň von. Až do minulého roka som robil predpovede aj pre futbalový klub Benfica Lisabon.

• Ktorým známym horolezcom ste pripravovali predpovede počasia počas ich expedícií?

Spolupracoval som s horolezcami z Portugalska, Španielska, Ekvádoru, Slovenska, Kórey či Rumunska, medzi nimi aj s piatimi, ktorí zdolali všetkých štrnásť osemtisícoviek. Boli medzi nimi: João Garcia, Horia Colibasanu, Edurne Pasaban, Juanito Oiarzabal, Mario Pauzeri, Ivan Valejo a aj váš Peter Hámor. S ním sa mi spolupracovalo naozaj dobre, lebo patril k tým, ktorí sa ozývali s predstihom, zvyčajne už deň dopredu.

• Z akých zdrojov čerpáte pri príprave predpovedí?

Používam špeciálny postup z USA, pri ktorom pracujem s teplotnými diagramami (tzv. tefigramami) a s údajmi americkej agentúry NOAA a zo satelitov. Väčšina bežných predpovedí platí len pre úroveň zeme. Ja ich dokážem spresniť pre rôzne výšky, napríklad pre 100 či 1 000 m, ale aj pre 2 000, 3 000 či 8 000 m, a to je moja hlavná výhoda. V diagrame červená čiara ukazuje teplotu a zelená rosný bod, teda vlhkosť vzduchu v danej výške. Nespolieham sa na jediný model. Kombinujem viacero matematických modelov, medzi nimi aj európsky ECMWF, a z ich výsledkov vyberám ten najlepší.

• Aké údaje obsahuje Vaša správa horolezcom v deň výstupu?

S horolezcami komunikujem najmä cez WhatsApp a správy sú veľmi stručné, v podstate áno alebo nie, či sa dá ísť. Takto to funguje s deväťdesiatimi deviatimi percentami z nich. Niekedy ale pridávam aj konkrétne údaje, napríklad do akej výšky siahajú oblaky a pod.

• V čom sa horolezec dokáže spoľahnúť na meteorológa a v čom len na vlastný úsudok?

Horolezci dostávajú informácie z mnohých zdrojov a tie sa môžu výrazne líšiť. *(pokračovanie na strane 3)*

Weather Man spolupracoval aj s naším Petrom Hámorom

(dokončenie zo strany 2)

Raz sa jedna Španielka musela rozhodnúť medzi úplne odlišnými predpoveďami, jednou z USA a druhou odo mňa. Rozhodla sa podľa mňa, na vrchol vystúpila a ďalší horolezci ju nasledovali. Ja poskytnem informáciu o podmienkach a poviem, či je podľa mňa dobré ísť, no posledné slovo má vždy horolezec. Spoľahnúť sa môže na informácie, ale rozhodnutie je len jeho. Odporúčam porovnávať viac zdrojov, aby si horolezec získal dôveru k predpovedi.

• Čo by ste poradili mladým horolezcom, ktorí sa učia čítať počasie a chcú sa s ním naučiť pracovať?

Kľúčové je vedieť, kedy príde okno dobrého počasia, pretože zlé počasie trvá zvyčajne tri až päť dní. Horolezcom radím byť trpezliví a v zlom počasí do hôr nechodiť.

(mna)

Dovolenkujú na festivale

Niektorých návštevníkov filmového festivalu môžete stretnúť okrem filmovej sály aj na iných miestach, napríklad aj v jednej z popradských reštaurácií. Tichá otázka „Aj vy ste na festivale?“ zrazu spojí dovtedy neznámych ľudí.

• Dušana Lajčiaková s festivalovým programom

Pani Dušana Lajčiaková spolu s partnerom sú na popradskom festivale už po tretíkrát. Takmer rok dopredu, hneď ako vedia termín nasledujúceho ročníka, si v práci berú voľno na festivalové dni. Prichádzajú v stredu, odchádzajú v nedeľu a kupujú si permanentku na celý festival.

Návštevu festivalu spájajú aj s ďalšími aktivitami. S turistikou, ale aj s iným kultúrnym vyžitím, tentokrát s návštevou Spišského divadla.

Medzinárodný festival horských filmov je jednou z možností, ktorá prispieva k rozvoju cestovného ruchu pod Tatrami. Dovolenka doma, napríklad aj takáto festivalová, je peknou príležitosťou, ako spoznávať domáci región.

(mna)

Posolstvá režisérov V

Prinášame záverečnú časť posolstiev režisérov, ktorých filmy sme mohli vidieť na 34. ročníku Medzinárodného festivalu horských filmov v Poprade. Naša otázka znela: Aký odkaz by ste radi svojím filmom odovzdali slovenským divákom?

Thibault Gachet, režisér snímky Soul Flyers – wingsuit v srdci ostrova Réunion: „Zámerom bolo ukázať wingsuiterov z iného uhla pohľadu. Že sú to nadšenci, ktorí si pred skokom študujú každú vec, že to nie sú ‚horúce hlavy‘, ale športovci na vysokej úrovni, ktorí sa zabávajú praktizujúc wingsuit. To, čo majú oni šťastie vidieť, zažiť, precítiť, je niečo, s čím sa počas života stretne len málokto z nás. Naozaj som chcel zachytiť ich emócie, aby ich mohlo prežiť čo najviac ľudí. Lietať nad ostrovom Réunion je obrovská výsada a možnosť letieť vo wingsuite je ešte väčšia. A podeliť sa o tento zážitok je pre mňa skutočnou radosťou.“

Eduardo Pires, režisér snímky Anjel strážny: „Dúfam, že môj film ukazuje, že za každou horolezeckou expedíciou stoja ľudia, ktorí potichu pracujú na tom, aby boli horolezci v bezpečí. Vítor Baía je jedným z nich – svojimi znalosťami počasia pomáha horolezcom čeliť horám a bezpečne sa vrátiť domov. Názov filmu O Anjo da Guarda má dvojaký význam. Odkazuje jednak na úlohu Vítora Baíu, ktorý horolezcom pomáha svojimi predpoveďami počasia, a jednak na jeho rodné mesto Guarda v Portugalsku, ktoré je najvyššie položeným mestom v krajine – leží zhruba 1 056 metrov nad morom.“

Tahria Sheather, režisérka snímky Hamm! „Dúfam, že Lindseyin príbeh inšpiruje divákov, aby prijali samých seba takých, akí sú, a nebáli sa prijať každú časť svojej osobnosti.“

Lukas Kusstatscher, režisér dokumentu Arktická brána: „Divákom by som chcel povedať: vyjdite zo svojej komfortnej zóny, pretože práve tam sa začína dobrodružstvo. Odvážte sa objavovať nové miesta a budete odmenení krásnymi spomienkami. A v mene horolezca Daniho vám odkazujem: nikdy si nemyslite, že niečo je nemožné. Nemožné to býva až vtedy, keď ste to skúsili a nepodarilo sa vám to. Tak to skúste a myslite veľkoryso.“

(mna)

Za oponou festivalu
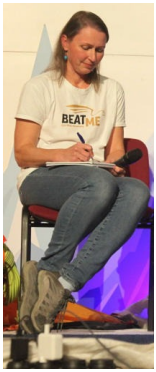
Prvému festivalovému dňu predchádzajú mesiace príprav. Aby celá organizácia dobre klapla a diváci si vo finále odniesli pekné filmové zážitky, schováva sa za tým veľa tvárí, rúk i hlasov. Okrem ľudí na fotkách sú mnohí ďalší, vďaka ktorých práci a podpore sme vám mohli priniesť už 34 festivalových ročníkov. Ďakujeme za vašu návštevu a tešíme sa opäť o rok, od 13. do 17. októbra 2027.